

abielu. Kuidagi juhtus, et hakkasime temaga pikemalt rääkima,” meenutab Toomas. „Sain aru, et ta mõtleb samamoodi nagu mina.”

Rahvusballeti priimabaleriin on Eduri sõnutsi äärmiselt tagasihoidlik. „Tegelikult võiks Alena olla iga suure maailmateatri esitantsija, ka Age on seda ajakirjanduses öelnud,” kinnitab ta.

„Sobime Alenaga väga hästi, mõtleme samamoodi ja täiendame teineteise lauseid, see on uus kogemus mu elus,” ütleb Edur. „Mul on kahju, et ma enam ei tantsi, oleks eriline temaga lava jagada.” Selline klapp on tal olnud varem vaid ühe inimesega – sõber Olegiga, kellega ta kohtus juba enne balletiartisti elu, õppides tava-koolis. Oleg on nüüdseks siitilmast lahkunud, ent Edur peab ühendust tema vanematega, kes tulevad ka juubelilgalale.

„Alena on minu teine pool, aga üks elu näitab, nagu alati,” ütleb Toomas.

Kunstiline juht, kelle kaaslane on esitantsijatar – see kõlab kui klassikaline balletifilmi stsenaarium ja annab suurema vaevata ainekultuurideks. „Siin toimuvat nähakse tihti väga negatiivselt, aga mina ei teinud Alenat superstaariks, ta oli siin juba enne mind superstaar,” sõnab Edur varjamatu uhkusega. Shkatulast sai solist kohe, kui ta Estoniaga liitus, ja see oli tõepoolest enne Eduri Eestisse naasmist.

Estonias toimuvat nähakse tihti väga negatiivselt, aga mina ei teinud Alenast superstaari. Ta oli siin juba enne mind superstaar.

Kuus hooaega töötas Eduri assistendina tema tollane abikaasa Age Oks. Kui kooselua lõppes, hakkas Oks tööle repetiitorina, ent 2017. aastal tema lepingut enam ei pikendatud.

Edur tunnustab, et Agega koostööd jätkata olnuks võimatu, nad ei leidnud ühist keelt. „Ebakõlad kasvasid aastatega üha suuremaks, ta ei aktsepteerinud mind juhina,” sõnab ta.

Oks konsulteeris ka advokaadiga, kes kommenteeris meedias, et tegemist pole tööõiguse küsimusega, vaid lihtsalt endise abikaasa kollektiivist kõrvaldamisega. Edur kinnitab, et mingit kohtuvaidlust ei järgnenud: leping lõppes ja seda ei pikendatud, kõik.

Tütar Elizabethil on endiselt mõlemad vanemad ja nende eeskujul tunneb ta huvi balleti vastu, ehkki keegi ei sunni teda baleriiniks saama.

„Ta tantsib natuke ja vahel tahab issiga koos venitada,” sõnab Edur. „Tal on hea füüsiline, head lihased ja ta on väga tark tüdruk. Kui tal tahtmist on, siis võib ta baleriiniks saada küll.” Tütrest valmis juba neli aastat tagasi lühidokumentaali „Elizabethi mänguväljak”, mis räägib väikesest tüdruku elust balletiteatris. Ent kõige rohkem meeldib Elizabethile laulda ja Edur ei kibeleda teda kuulsate tantsijate järeltulijate keerulise rolli suruma.

„Pooldan sellist lähenemist, nagu oli minu emal: lapsele peab kõike näitama, et tal saaks tekkida huvi maailma vastu,” sõnab ta.

Eduri armastus balleti vastu sai alguse tänu Peterburist pärit ema Ljudmillale. Nii Toomas kui ka tema õde Anett käisid emaga sageli teatris. „Mulle meeldis kõik, mida teatrilaval nägin. Estonia odavate piletitega teisel rüdul oli meie teine kodu,” meenutab ta. Baleriiniks saada oli noore Ljudmilla suur unistus, mis õnnestus hoopis pojalt, kes tervise tõttu alles teisel katsel balletikooli vastu võeti. Tihti töbi-

Moskva Suures Teatris etendus eelmisel nädalal Toomas Eduri lavastatud „Manon”, kus nimirollis tantsis Alena Shkatula.

Toomas Edur – esitantsija, rahvusballeti juht, lavastaja

- Sündinud 20. jaanuaril 1969
- 1988. aastal lõpetas Tallinna balletikooli
- 1988–1990 töötas rahvusoperis Estonia
- 1990–2009 Inglise rahvusballeti esitantsija, külaline Birminghami kuninglikus balletis (1996–1997), Teatro alla Scalas (1994–2002), Berliini riigiooperis (2001–2003), Cape Town City Ballet's (2001–2007), Rooma ooperiteatris (2003–2007), Zürichi balletis (2000), Soome rahvusballetis (1998–2001), Noriko Kobayashi balletis (2002–2007), Hollandi rahvusballetis (2004), Houstoni balletis (1992) jm
- 2009. aastast Eesti rahvusballeti kunstiline juht
- Olulisemad rollid: Apollo Stravinski „Apollos”, Basilio Minkuse „Don Quijotes”, Prints Tšaikovski „Luikede järves”, Romeo Prokofjevi „Romeos ja Julias”, Prints Tšaikovski „Pähklipurejas”, Lenski Cranko/Tšaikovski „Oneginis”, Prints Prokofjevi „Tuhkatriinus”, Des Grieux MacMillani/Massenet' „Manonis”, Désiré Tšaikovski „Uinuvus kaunitaris” jpt
- Koreograafidebüüdi tegi *pas de deux*'ga „Forever”, mis tuli ettekandele Royal Albert

se lapsena kaalus ta ka arstiks õppimist, et inimesi aidata. Balletiartistina hakkas ta jagama emotsioone ja elamusi.

Emal oli Toomase elus oluline koht. Ljudmilla elutee lõppes 1994. aastal parvlaev Estonia katastroofiga. See oli suur kaotus.

On valus? Mis siis!

Töö ja harjutamise kaudu oma elukutses paremaks saada võiks olla kõigi soov, arwab Edur. Iseasi muidugi, kui palju end piisutada. „Alati on kuhugi edasi minna. Mulle meeldis igal pool maksimumi anda,” ütleb Edur. Ükskõik kui suur või väike on lava, tema jaoks on alati olnud peamine anda endast maksimum, tantsida täpselt, anda edasi emotsioone ja teha seda ehedalt. „Lähem kergelt rolli sisse ja pigem kukun laval pikali, kui jätan emotsiooni edasi andmata. Ma ei ole tehniline kalkuleeriv tantsija,” sõnab ta.

Muidugi tähendab see ka vigastusi, mis on elegantsi kõrval balletiga paratamatult seotud. Nii hullusti pole Eduril läinud, et peaks pärast edukat balletikarjääri liikumisest hoiduma. „Arstid ütlesid mulle: ära peatu, keha vajab endiselt trenni ja füüsilist aktiivsust,” sõnab Edur. Ehkki koormus on teine, kuulub proovisaalis tegutsemine endiselt tema töö juurde.

Hallis toimunud galaõhtul „The Greatest Love Gala” (2000)

• 2012. aasta kevadel esietendus rahvusoperis Estonia Toomas Eduri esimene täispikk ballet „Modigliani – neetud kunstnik” Tauno Aintsi muusikale. Sellele järgnesid klassikaliste teoste töötused: 2013. aasta kevadel Minkuse „Bajadeer”, 2014. aasta sügisel Tšaikovski „Uinuv kaunitar” ja 2016. aasta kevadel „Luikede järv”

• Auhindu: 1990. aastal Eesti teatriliidu noore tantsija preemia ning USA rahvusvahelise balletivõistluse pronksmedal ja koos Age Oksaga parima paari auhind, 1994. aastal auhind silmapaistva esinemise eest balletis (*Evening Standard Outstanding Performance Award for Ballet*), 2001. aastal Valgetähe III klassi teenetemärk, 2004. aastal mainekaim Briti teatripreemia, Laurence Olivier' auhind märkimisväärsete saavutuste eest tantsus. 2010. aastal andis kuninganna Elizabeth II Toomas Edurile ja Age Oksale Briti impeeriumi ordu komandöri ordeni. 2014 nomineeriti ta parima balletijuhi kategoorias Taglioni-nimelisele Euroopa balleti-auhinnale

„Natuke sa ikka kulud,” nendib ta. Kunagi oma sõbra, suure tantsija Vladimir Malahhoviga vesteldes väljendas Edur arvamust, et küllap temal läheb lihtsamini ja on vähem vigastusi – ta paistis olevat Edurist endast rohkem balletitantsijaks sündinud. Kuid selgus, et temagi tarvitas pidevalt valuvaigisteid.

„Kui midagi valutab või on halvasti, miks sa pead seda teistele näitama?” küsib Edur. „On valus ja mis siis, lähed edasi.” Ta ise polevat kunagi pidanud vajalikuks oma hädasid rõhutada. Kõike juhtub, nii balletis kui ka elus. Balletitantsija on väga visa inimene, kinnitab Edur. See olevat üks põhjus, miks endised balletiartistid on väga hinnatud motivatsioonikõnelejad.

„Vahel on igasuguseid arusaamatusi. Inimesed ei saa aru, kuidas ma nii positiivne olen, arvavad võib-olla, et ma ei võta asju tõsiselt,” naerab Edur.

Ballet pole tema jaoks üksnes raske töö. Ta on seda algusest peale nautinud. „Mõnel võtab lava julguse ära ja ta tõmbub endasse. Mina olen laval ekstravert, tahan selles võlumailmas olla,” ütleb Edur.

Enda lavastatud balletti vaadata olevat hulle kui ise tantsida. „Mõtled, kas tal

Jätub lk 14 ▶

UUS!

Kõige lugejasõbralikum kava Eestis!

Maaleht

TELE- JA RAADIOKAVA

TeRa

Vaid
0,99 €

UUS!

TV- ja
RAADIOKAVA

- SUUREMATE TÄHTEDEGA
- SELGE JA LIHTNE ÜLESEHITUS
- KÕIGE NÕUTAVAMAD KANALID
- JÜRI AARMA JA MARGUS MIKOMÄE
- ÄÄREMÄRKUSED
- SUUPISTETE RETSEPTID

Müügil igal
neljapäeval!

- Kõige nõutumad tele- ja raadiokavad
- Selge ja lihtne ülesehitus
- Loetavama tähesuurusega kavad
- Lisaks suupistete retseptid

Kavast leiab Jüri Aarma põneva mälumängu ja Margus Mikomägi telenädala kommentaariid.

Lisainfo: 680 4444, klienditugi@ekspressmedia.ee